

PODDUKLIANSKY KNIHOVNÍK

Ročník 14 číslo 3

2023

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Lenka Šingovská medzi svojimi čitateľmi	7
Oddelenie ako ho (ne)poznáte	8
Regionálne osobnosti – Juraj Lažo	11
Knižné novinky 2023	16
Knihovnícke všeličo	18
Úsmevy osobností	20
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	22
Keď miluješ knihy...	23
Logická hra	24

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

Počas letných prázdnin sme ponúkali aktivity, určené deťom pod názvom Prečítané leto, kde sme každý týždeň prinášali nové hry, tvorivé dielne a k nim tipy odporúčaných kníh na vopred určené témy (spolu 8 týždňov).

Témy na jednotlivé týždne boli:

6.7.2023
O hviezdach

13.7.2023
O cestách

3.8.2023
O kvapkách

10.8.2023
O nových priateľstvách

Dňa **6.9.2023** sa v Podduklianskej knižnici uskutočnila beseda s pani **Anastáziou Mackovou**, kreatívnu seniorkou, ktorá sa venuje svojim záľubám. Je to činná, energická a moderná dáma, ktorá má množstvo kreatívnych nápadov. Tvorí origami výrobky z papiera, na Vianoce zhotovuje vianočné gule a iné ozdoby, na veľkonočné sviatky zdobí vajíčka, a po celý rok zhotovuje ručne robené pohľadnice k sviatkom, jubileám, krstínám, svadbám a promóciám, háčkuje i pletie. Svojimi výrobkami robí radosť blízkym a priateľom, ale aj ľuďom, ktorých stretáva cestou života.

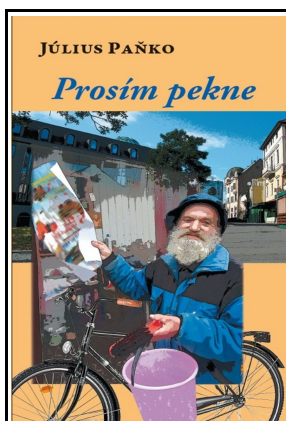

cestou

života.

Podduklianska knižnica sa zapojila do **6. ročníka krajskej regionálnej súťaže Kniha roka PSK 2022**. Do súťaže knižnica nominovala 6 kníh regionálnych spisovateľov z regiónu Svidník, ktoré sa obsahovo či autorsky týkajú regiónu Svidník. Nominované knihy v kategórii beletrie pre dospelých: Majerník, Miroslav: Ježiško na bicykli; Paňko, Július: Prosím pekne. Nominovaná kniha v kategórii náučná literatúra: Vencálek, Jaroslav: Okres Stropkov: Inovatívne aspekty rozvoja obcí. Nominovaná kniha v kategórii populárno-náučná literatúra: zostavovatelia: Kamil Beňko, Nadežda Mičáková a Emília Kudlová: Kríza čítania, je čítanie v kríze? : zborník zo seminára konaného dňa 22. júna 2022 v Podduklianskej knižnici vo Svidníku. Zo súťaže boli vyradené 2 knihy v ukrajinskom a rusínskom jazyku: Stišky a spivanky Heleny Ducarovej a Narodny spivanky Rusyniv, kotry jem pozberal, hrav i spivav od Ivana Čižmára. Z nominovaných kníh kníh v kategórii Beletrie pre dospelých porota udelila **2. miesto Júliusovi Paňkovi** za knihu **Prosím pekne**. V kategórii Beletrie pre dospelých: Cena verejnosti, získala **2. miesto** kniha **Miroslava Majerníka Ježiško na bicykli**.

Vyhodnotenie literárnej súťaže Pavlovičov literárny Svidník 2023

Podduklianska knižnica vyhlásila v januári 2023 literárnu súťaž vo vlastnej tvorbe pre deti, mládež a dospelých pod názvom Pavlovičov literárny Svidník. Táto súťaž sa konala na počesť Alexandra Pavloviča, rusínskeho spisovateľa, kňaza, pedagóga a významného kultúrno-osvetového dejateľa, ktorý výrazne ovplyvnil vzdelanostnú, výchovnú a kultúrnu úroveň tunajšieho obyvateľstva v 19. storočí. Do súťaže sa zapojilo 50 súťažiacich so 60 literárnymi prácami v poézii a próze, ktoré boli zatriedené do týchto kategórií: poézia mladší školský vek, starší školský vek, stredné školy, dospelí a próza v kategórii: mladší školský vek, starší školský vek a stredné školy, dospelí. Práce hodnotila porota v zložení Mgr. Július Paňko, Svidník, Mgr. Anna Lažová, Svidník. Mená víťazov a ich umiestnenie v jednotlivých kategóriách súťaže Pavlovičov literárny Svidník:

POÉZIA MLADŠÍ ŠKOLSKÝ VEK

1. miesto	Tobias BRASLAVSKÝ	Spojená škola, Svidník
2. miesto	Jakub SAGAN	Spojená škola, Svidník
3. miesto	Martin KOVAL	Spojená škola, Svidník

POÉZIA STARŠÍ ŠKOLSKÝ VEK

1. miesto	Tamara REŠETÁROVÁ	ZŠ Karpatská, Svidník
2. miesto	Diana KAŠČÁKOVÁ	ZŠ Cernina
3. miesto	Emma MICHALKOVÁ	Spojená škola, Svidník

PRÓZA MLADŠÍ ŠKOLSKÝ VEK

1. miesto	Ján SIMČISKO	Spojená škola, Svidník
2. miesto	Slávka ŠOFRANKOVÁ	ZŠ Karpatská, Svidník
3. miesto	Juliána PITLIVKOVÁ	ZŠ Karpatská, Svidník

PRÓZA STARŠÍ ŠKOLSKÝ VEK

1. miesto	Darina KLEMOVÁ	Súkromná ZŠ, Giraltovece
2. miesto	Milan MAŤAŠ	Súkromná ZŠ, Giraltovece
3. miesto	Karolína SKIRKOVÁ	Spojená škola, Svidník

ČESTNÉ UZNANIE

Mária UHRINOVÁ	Kečkovce
Helena DUCÁROVÁ	Svidník
Johana HRIŽOVÁ	Svidník
Anna SLIVOVICHOVÁ	Svidník

Súťažiaci aj takýmto spôsobom vzdali hold životu a tvorbe Alexandra Pavloviča.
Víťazom srdečne blahoželáme!

Nadežda Mičáková

Čitateľská gramotnosť je základom vzdelávania a porozumenia písaného slova. Je to súbor čitateľských zručností, ktorý vytvára predpoklady na rozvoj ostatných foriem gramotnosti a je ich základom – rozvíja schopnosť učiť sa. Čítanie pomáha formovať osobnosť detí, pomáha im lepšie porozumieť samým sebe i iným ľuďom. Preto aj v Podduklianskej knižnici pripravujeme pestrú paletu podujatí pre deti a mládež, ktorých súčasťou sú rôzne besedy a stretnutia so zaujímavými slovenskými spisovateľmi kníh pre deti a mládež, aby sme deti viac priťahli ku knihe.

V rámci projektu Literárno-zábavné stretnutia v knižnici, ktoré z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia a bol hlavným partnerom projektu, sme zorganizovali, okrem iného,

aj stretnutie so zakladateľkou vydavateľstva Class a občianskeho združenia Class Slovakia, autorkou zážitkových projektov a zostavovateľkou náučných kníh pre deti o Slovensku, **Lenkou Šingovskou**, ktoré sa uskutočnilo v knižnici **21.9.2023** v dopoludňajších hodinách pre žiakov 4. ročníkov ZŠ vo Svidníku. Lenka Šingovská sa narodila v Košiciach. Je autorkou pútavého projektu Po stopách kocúra Felix, ktorý nenásilným spôsobom pomáha budovať a rozvíjať národné povedomie už v útlom veku dieťaťa. Deti stopovaním kocúra Felix spoznávajú zvieratá, rastliny, stavby, spôsoby

odievania a života našich predkov vo vybraných regiónoch, sprístupňuje im známe legendy pričom čerpá z miestnych zvykov a tradícií. Spočiatku bolo jej zámerom sprostredkovať viac informácií o našej krajine najmä deťom Slovákov žijúcich v zahraničí. Preto sú texty jej kníh písané paralelne v dvoch jazykoch – slovenskom a anglickom, a tak pomáhajú čitateľovi k budovaniu slovnej zásoby v oboch jazykoch. Prezentácia knihy Dodo v krajine permoníkov, ktorú deťom predstavila na tomto podujatí, zaujala z viacerých pohľadov – z pohľadu témy a jej spracovania i z pohľadu, akou formou sa autorka prihovarila deťom. Autorka zábavnou formou vtiahla deti

do tajomného sveta permoníkov strážiacich podzemné poklady hôr a chrániaci ich pred zneužitím, predstavila permoníkov, ktorí pomáhajú statočným baníkom v ich ťažkej práci a bdejú nad ich životom a zdravím, pretože ľudský život je vzácnejší ako všetky poklady sveta. V truhlici, ktorú so sebou doniesla, boli ukryté poklady z bane, ako napríklad kryštály mede, opálu, soli, či čierne uhlie. Tieto poklady deti mohli nielen vidieť, ale mohli si ich aj ohmatať a potáčať. Nakoniec deti spisovateľku zahrnuli množstvom zaujímavých, ale i úsmevných otázok. Odpolednie plné neopakovateľných chvíľ sa skončilo potleskom, autogramiádou a fotografovaním. Sme radi, že sme mali možnosť osobne spoznať túto talentovanú autorku a veríme, že sa budeme s jej knihami stretávať nielen v knižniciach a kníhkupectvách, ale aj v čítankách a učebniciach vlastivedy. Ďakujeme Lenke Šingovskej za návštevu, za množstvo nových informácií a želáme jej veľa tvorivých nápadov a myšlienok pre napísanie ďalších kníh. Už teraz sa tešíme na ďalšie besedy a stretnutia s touto charizmatickou a milou autorkou.

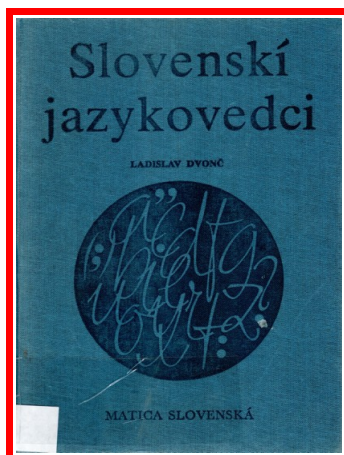
Nadežda Mičáková

Oddelenie ako ho (ne)poznáte

V tejto rubrike oddelenie bibliografie a regionálnej literatúry postupne predstavuje rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný poddukliansky región – jeho históriu a súčasnosť, malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí žijúcich práve v tejto oblasti Slovenska. Veríme, že si čtení čitatelia a ctené čitateľky nájdu cestu do knižnice a načerpajú a prehľadajú svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

PERSONÁLNE BIBLIOGRAFIE

V predchádzajúcom čísle časopisu sme si predstavili tie personálne bibliografie, ktoré sa zameriavajú len na jednu osobnosť. Tentokrát sa zameriame na bibliografie nášho oddelenia venujúce sa súboru osobností. Ide o osobností, ktoré spája jeden alebo viacero spoločných menovateľov. Môžu to byť napríklad miesto narodenia či pôsobenia, profesia, časové obdobie atď. V tomto čísle vám predstavíme ďalšie personálne bibliografie univerzálneho charakteru, ale nezabudneme ani na tie spojené so svídnickým regiónom.

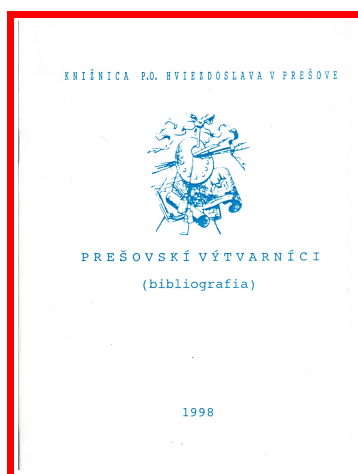
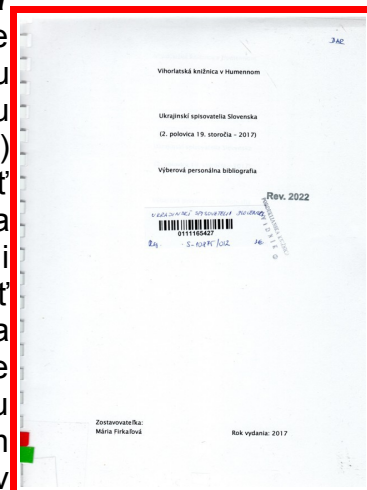

Jednou z najrozsiahlejších bibliografií na oddelení bibliografie a regionálnej literatúry je bibliografia **Slovenskí jazykovedci : súborná personálna bibliografia slovenských slovakistov a slavistov (1925 – 1975)** od významného slovenského jazykovedca a bibliografa Ladislava Dvonča. Táto 1388-stranová publikácia bola vydaná Maticou slovenskou v roku 1987. Ide o biograficko-bibliografický slovník zachytávajúci publikačnú činnosť slovenských slovakistov a slavistov, ktorí žijú alebo žili na Slovensku a tvorili v rokoch 1925 – 1975. Dielo predstavuje viac ako 160 osobností tejto oblasti. V životopisných heslách stručne informuje o ich živote a celkovom pracovnom zameraní. V bibliograficko-popisnej časti sa jazykovední pracovníci a jazykovedné pracovníčky uvádzajú v abecednom poradí. Na prvom mieste sa vždy uvádza životopisné heslo a nasleduje

chronologicky radená bibliografia prác. Uvádzajú sa aj referáty, recenzie, články, drobné príspevky, posudky atď. Použitie tohto postupu a úpravy písania do odsekov je prehľadnejšie a používateľ či používateľka sa tak v publikácii ľahšie orientuje. V závere sa za súpisom prác osobitne uvádzajú spolupráce, edičná, prekladateľská a redakčná činnosť i literatúra týkajúca sa daného autora či autorky. Publikácia sa venuje aj jazykovedným slovakistickým pracoviskám, ktoré v tom čase fungovali na Slovensku, a ich stručnému opisu. Na konci sa nachádzajú registre ešte viac uľahčujúce orientáciu v publikácii, konkrétne ide o menný a vecný register a tiež zoznam skratiek.

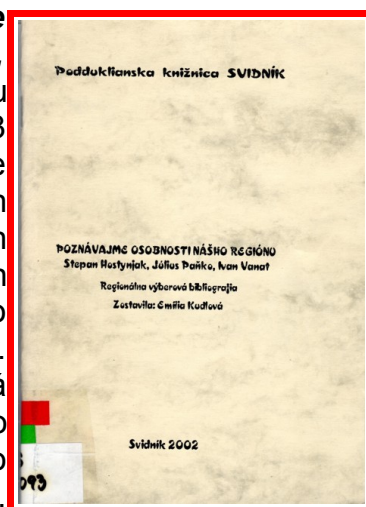
Na severovýchodnom Slovensku sú početné ukrajinská a rusínska národnosť. Tvorba spisovateľov a spisovateľiek týchto národností je známa predovšetkým v tejto oblasti.

Zaujímavú bibliografiu vydala Vihorlatská knižnica v Humennom v roku 2017 pod názvom **Ukrajinskí spisovatelia Slovenska : (2. polovica 19. storočia – 2017)**, je vypracovaná na 279 stranách. Zostavovateľkou je Mária Firkaľová. Táto publikácia nadväzuje na vydanie z roku 2007. Pokračujúca tvorba spisovateľov a spisovateliek (spolu s bibliografiou **Ukrajinskí spisovatelia Slovenska** z roku 2007) obsahuje 1424 záznamov o 57 autoroch a autorkách. Prvá časť bibliografie **Národní budítelia Rusínov-Ukrajincov** prináša portréty 5 osobností, ktorí už v polovici 19. storočia organizovali a formovali literárny a kultúrny život svojich rodákov. Druhá časť s názvom **Ukrajinskí spisovatelia Slovenska** sa člení ešte na kratšie časové obdobia. Profil literáta alebo literátky obsahuje základné životopisné údaje, jeho samostatnú aj kolektívnu tvorbu, prekladateľskú a zostavovateľskú činnosť. Cieľom bibliografie je predstaviť tvorbu jednotlivých spisovateľov a spisovateliek píšucich v ukrajinčine.

Bibliografie sa nemusia týkať iba osobností činných v jazykovednej či literárnej oblasti. Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove vydala bibliografiu týkajúcu sa výtvarníkov a výtvarníčok. Vyšla pod názvom **Prešovskí výtvarníci : (bibliografia)** v roku 1998. Zostavovateľkou je Zuzana Majerová. Bibliografia je zameraná na významné žijúce i nežijúce prešovské výtvarné osobnosti, ktorých životy boli nejakým spôsobom späté s Prešovom, či už sa tu narodili, študovali, alebo nejaký čas žili a pričínili sa o rozvoj prešovského i slovenského výtvarného života. Publikácia poskytuje prehľad článkov z kníh, časopisov a novín, a to najmä z miestnej regionálnej tlače, celkovo o viac ako 50 výtvarníckych osobnostiach.

Samozrejme, že musíme spomenúť aj bibliografiu, ktorá súvisí priamo s naším regiónom. Podduklianska knižnica vo Svidníku (Okresná knižnica vo Svidníku) vydávala edíciu **Poznávajme osobnosti nášho regiónu**. Prvá bibliografia v nej vyšla už v roku 1994. Táto edícia je určená širokej verejnosti ako pomôcka na hlbšie poznávanie regionálnych dejín okresu Svidník, ktorých súčasťou sú aj významné osobnosti. Vybrali sme posledné dielo tejto edície **Poznávajme osobnosti nášho regiónu – Štepan Hostynjak, Július Paňko, Ivan Vanát : regionálna výberová bibliografia**. Vyšlo v roku 2002 a zostavila ho Emília Kudlová. Publikácia predstavuje 3 osobnosti nášho regiónu, ktorých spoločným menovateľom je ukrajinský jazyk, teda ide o spisovateľov a literátov píšucich v ukrajinskom jazyku. Publikácia zachytáva život a tvorbu troch vyššie uvedených osobností. Záznamy v jednotlivých kapitolách sú radené chronologicky. Ukrajinské texty sú prepísané do latinky a v zátvorkách sa nachádzajú ich preklady do slovenčiny. Každá osobnosť je okrem krátkeho životopisu rozpracovaná v podobe ďalších kapitol o ich tvorbe. Zostavovateľka sa v tomto prípade „pohrala“ aj s registrami, pretože okrem personálneho a geografického registra sa tu nachádzajú aj autorský register, predmetový register, formálny register, register korporácií, register recenzovaných diel, zoznam excerpovaných a použitých prameňov a tiež použitá literatúra.

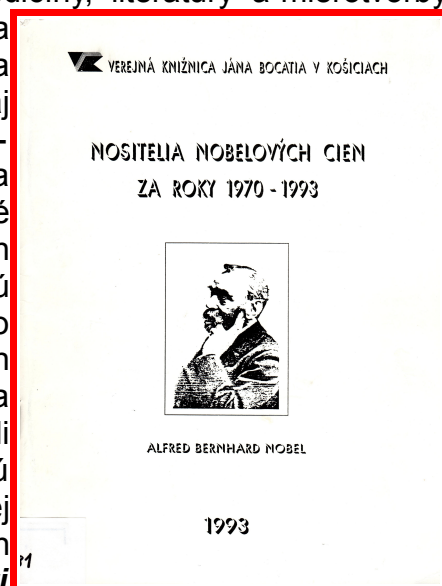

Papier nemusí byť vždy hlavným materiálom použitým pri výrobe bibliografie. Aj v tomto čísle si predstavíme bibliografiu, ktorá vyšla na CD-disku vo forme prezentácie. Ide

o bibliografiu vydanú Podduklianskou knižnicou vo Svidníku s univerzálnym zameraním. **Laureáti Nobelovej ceny za literatúru : odporúčajúca bibliografia**. Vyšla v roku 2020 a za jej vznik vďačíme zostavovateľke Nadežde Mičákovovej. Bibliografia obsahuje medailóny 116 nositeľov a nositeľiek Nobelovej ceny za literatúru a súpis ich literárnej tvorby. Medailóny týchto osobností sú radené abecedne podľa priezviska autora či autorky. Obsahujú krátky životopis, fotografiu a bibliografický opis kníh nachádzajúci sa vo fonde Podduklianskej knižnice. Nájdeme tu aj údaje o Alfredovi Nobelovi –

švédskom vedcovi, priemyselníkovi a vynálezcovi dynamitu. Svojím závetom sa zaslúžil o vznik najprestížnejšieho ocenenia, ktoré oceňuje ľudskú činnosť v oblasti fyziky, chémie, fyziológie a medicíny, literatúry a mierotvorby. Vyššie spomínaná bibliografia sa zamerala iba na Nobelovu cenu za literatúru, avšak vo fonde oddelenia bibliografie a regionálnej literatúry sa nachádza aj bibliografia **Nositelia Nobelových cien za roky 1971 – 1993**, ktorú vydala Verejná knižnica Jána Bocatia v Košiciach v roku 1993. V tejto publikácii sú za dané obdobie spracovaní nositelia a nositeľky cien vo všetkých oblastiach ľudskej činnosti. Osobnosti v oblasti literatúry sú spracované podobnou formou ako tomu bolo v predchádzajúcej bibliografii. Nositelia a nositeľky cien v ostatných oblastiach sú uvedení vo forme zoznamu podľa jednotlivých rokov a s udaním krajiny, v ktorej žijú alebo žili v čase, keď sa im udeľovala cena. Ako dodatok sú podrobnejšie spracovaní nositelia a nositeľky Nobelovej ceny za mier od roku 1901 – 1933, ktorí z ideových dôvodov neboli uvedení v knihe Juraja Bobera **Laureáti Nobelovy ceny** z roku 1971. Tá podrobne opisuje všetkých nositeľov a všetky nositeľky tejto ceny do roku 1970 a práve z nej bibliografia zostavená košickou knižnicou primárne čerpala.

Stanislava Volčková

Použitá literatúra:

Bibliografie uvedené v článku

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Juraj Lažo
(1867 – 1929)

„Keď si, človeče, sám nepomôžeš, nikto ti nepomôže.“

Vyššie uvedený výrok bol známym osobným mottom Juraja Laža. Tento húževnatý a odhodlaný rodák patril medzi popredné osobnosti vtedajšieho Vyšného Svidníka, ale aj severovýchodného Slovenska v prvých desaťročiach 20. storočia.

Jurkov otec Pantaleimon Lažo (nar. 1844) pochádzal zo Svidničky a matka Mária (nar. 1841), rod. Fuziaková (Vančeková) z obce Dobroslava. Mladí manželia – roľníci odišli bývať do Svidničky, kde sa im mal narodiť prvorodený syn, práve náš spomínaný Juraj. Prišiel na svet 2. mája 1867 „len“ po 5 mesiacoch manželstva. Narodil sa vo Svidníku, kde manželia prišli pravdepodobne preto, aby sa vyhlili kritickým i súdiacim pohľadom dediny a možno aj príbuzných. V tej dobe sa touto časťou krajiny preháňali viaceré epidémie infekčných chorôb ako cholera, záškrť, týfus, ovčie a čierne kiahne, čím výrazne stúpila detská úmrtnosť. Preto bolo zvykom, že deti sa krstili dosť skoro po narodení. Juraj bol pokrstený už 3 dni po narodení, to 5. mája 1867. Krstil ho vtedajší svidnícky gréckokatolícky kňaz Alexander Pavlovič, ktorý bol popredným rusínskym vzdelancom a národným buditeľom tej doby. Mária neskôr zomrela a Pantaleimon ostal s malým Jurkom sám. V tom čase bolo zvykom – a žiadalo si to aj samotné prežitie –, že vdovec/vdova sa znova rýchlo oženil/vydala. Jurajov otec potreboval manželku – gazdinú, ktorá by sa postarala o jeho syna, domácnosť a pomáhala na poli.

O jeho detstve sa toho veľa nevie, prežíval ho pravdepodobne sčasti vo Svidničke alebo v Dobroslave, neskôr sa s rodičmi presťahoval do Svidníka, ktorý sa pomaly z dediny menil na malé mestečko. V škole patril k veľmi nadaným žiakom, a aj preto jeho učiteľ Alexander Pavlovič naliehal na jeho rodičov, aby ho poslali na vyššie štúdiá s prísľubom finančnej podpory. Doba však bola vtedy veľmi ťažká, a tak musel zostať doma a pracovať na poľnohospodárstve. Niekedy okolo roku 1891 sa Juraj oženil. Jeho prvá žena Anna, rod. Rusinková, porodila v roku 1891 dievčatko menom Anna. Šťastie mladých manželov však netrvalo dlho. Anna zakrátko zomrela a mladý vdovec, ktorý zostal sám s malou dcérkou, hľadal riešenie, ako sa o ňu postarať. Svadby z rozumu alebo nevyhnutnosti boli

v tej dobe prirodzené, a tak riešením bol sobáš s Anninou sestrou Máriou. Jurajova dcérka Anna, ktorú mal s prvou manželkou, dlho neprežila svoju mamu a čoskoro tiež zomrela. Mladým manželom sa narodil syn Peter (nar. 1893/1894).

Bieda, ktorá vládla na severovýchodnom Slovensku, donútila mladého Juraja uvažovať o odchode za prácou do zámoria, konkrétne do USA. Jurko Lažo do USA odcestoval z Antverp v Belgicku do New Yorku parníkom Noordland. Každý cestujúci musel

uviesť po príchode do New Yorku miesto, kde má namierené. Lažo uviedol ako

cieľovú stanicu mesto Passaic, štát New Jersey. Nevieme, či zostal pracovať tu, alebo šiel do iného priemyselného

centra na východnom pobreží USA. V tom čase sa rusínski imigranti usadzovali najmä

v Pensylvánii, New Yorku a New Jersey. Juraj Lažo

teda prišiel do amerického prostredia, v ktorom jeho krajan

pôsobili nielen ako zakríknutí prisťahovalci, bezvýznamní robotníci vo veľkých amerických koncernoch, ale aj ako slobodní ľudia, ktorí vlastnou prácou čosi dosiahli a bez obáv sa

mohli priznávať k svojej národnosti. Počas svojho relatívne krátkeho pobytu v USA sa ešte veľmi neangažoval v rusínskom krajanskom hnutí. Po niekoľkých rokoch pobytu v USA sa musel z rodinných dôvodov vrátiť domov.

Smrť jeho trojročného syna Petra († 25. 11. 1896) bola preňho impulzom na návrat domov.

Necelý rok po strate syna sa manželom 20. augusta 1897 narodila dcéra Anna. Jeho manželka Mária neskôr zomiera dňa 16. júna 1899 po ťažkom pôrode. Horšie bolo, že o

deň neskôr – 17. júna zomrel aj ich syn Ján. Juraj Lažo znova zostal sám s dvojročnou dcérkou Annou a gazdovstvom, ktoré si spolu s mladou manželkou vo Svidníku zakladali.

Nezávideniahodnú situáciu mladého vdovca bolo treba riešiť čím skôr. 10. augusta 1899 sa vo Vyšnom Svidníku Juraj Lažo oženil tretíkrát. Za manželku si zobral o 5 rokov staršiu

vdovu Paraskievu Kaliňakovú z Jedľovej. Skorý sobáš bol znova výsledkom snahy zabezpečiť hospodárstvo a jeho chod. Paraskieva sa tu prisťahovala za manželom.

Nasledujúce roky sa javia ako produktívne roky s chvíľami šťastia. Dňa 1. júna 1900 sa manželom narodila dcérka, ktorej dali meno Mária (neskôr vydatá Vaškovičová). Syna

Jána do rodiny privítali Lažovci dňa 3. septembra 1903.

Začiatok 20. storočia, keď sa rodina Lažovcov začala rozrastať, nebol pre severovýchodné Slovensko priaznivým obdobím. Ústna tradícia rodinných spomienok hovorí o druhom pobyte Juraja v USA. Ten pobyt sa zatiaľ nepodarilo doložiť bezprostrednými písomnými materiálmi. Nepriamo však tento pobyt v USA dokladajú niektoré udalosti z jeho rodinného života.

V ďalších rokoch, do ktorých spadá aj 1. svetová vojna, sa viac ako 40-ročný

Juraj postupne stával miestnou autoritou. V tom mu pomohlo niekoľko skutočností. Jednou z nich bola jeho

podnikateľská aktivita, keď po návrate z Ameriky založil stavebnú firmu a zamestnal v nej Svidničanov aj

ľudí z okolia. V USA pracoval na rôznych stavbách a vnikal do tajomstiev výstavby

ciest, mostov a budov. Toto remeslo si osvojil tak dokonalo, že po návrate domov sa stal stavbárom

– podnikateľom a rozvinul stavbu mostov na makovických riečkach a tiež výstavbu a opravu škôl a domov

zničených počas 1. svetovej vojny vrátane relatívne väčších cirkevných stavieb, akou bola napríklad

aj gréckokatolícka škola vo Vyšnom Svidníku. Tú staval ešte pred 1. svetovou vojnou na základe objednávky Gréckokatolíckeho farského úradu vo Vyšnom Svidníku. Počas bojových operácií prišiel Juraj Lažo, podobne ako mnohí jeho rodáci, takmer o všetko.

Prvý krok k vstupu do veľkej politiky urobil Juraj Lažo nechtiac protestom proti zavádzaným zmenám v gréckokatolíckej cirkvi v roku 1915, proti latinizácii a maďarizácii gréckokatolíckej cirkvi a následným pobytom vo väzení. Juraj Lažo sa však z väzenia vrátil, no zostala otrávená aj jeho dôvera v gréckokatolícku hierarchiu, ba možno i celú cirkev, ktorá podliehala maďarizačnému tlaku a nedokázala sa zastať svojich veriacich a toho, čo pre gréckokatolíckych Rusínov bolo symbolom ich viery. Následné sledovanie nespoľahlivých osôb, ku ktorým bol zaradený, mu na jednej strane nepochybne strpčovalo život a na strane druhej ho to utvrdzovalo v tom, že Uhorsko nemôže byť pre Rusínov spravodlivou vlasťou.

Po správach o konci vojny a o vzniku Československého štátu s radosťou privítal rysujúcu sa možnosť slobodného samourčovacieho práva pre Rusínov, ktorá sa pred nimi v závere roka 1918 objavila náhle a nečakane. Do roku 1918 uhorská vláda nepodporovala rozvoj nemaďarských národov a národností Uhorska. Po roku 1918 Československá republika odbúrala tieto diskriminačné praktiky a umožnila sa obyvateľstvu hlásiť k takej národnosti, akej chcelo.

Jurko Lažo sa dostáva na 1. miesto kandidátky Československej sociálno-demokratickej robotníckej strany a vo voľbách konaných 18. apríla 1920 bol zvolený v 10. volebnom kraji, ktorý zahŕňal Šarišskú župu a Podkarpatskú Rus, za senátora do 1. Národného zhromaždenia novovzniknutej Československej republiky. Bol jediným zástupcom rusínsko-ukrajinského ľudu v zákonodarnom zbore.

V roku 1920 vystúpil v senáte s interpeláciou v záležitosti nevyhnutnej pomoci obyvateľstvu v krajoch poškodených 1. svetovou vojnou. Časť Šarišskej župy a severná časť Zemplínskej župy boli zničené, asi 800 dedín a miest, kde ľudia po návrate domov mnohokrát nachádzali iba spálenisko. Vo svojich interpeláciách nástojčivo žiadal aj zavedenie autobusového spojenia Stropkov – Svidník – Prešov, čo sa mu aj v roku 1921 podarilo. Žiaľ, jeho sen o vybudovaní železničnej trate Bardejov – Svidník – Stropkov – Humenné sa mu uskutočniť nepodarilo. V roku 1921

prestúpil do rusínskej odnože Republikánskej strany poľnohospodárov a maloroľníckeho ľudu a v miestnom meradle prezentoval jej agrárnu politiku.

Nesmierna bieda jeho rodákov a rodáčok a ich úžernícke zneužívanie ho ešte v roku 1920 viedli k tomu, že spolu s Andrejom Vaňugom sa zaslúžili o založenie spotrebného družstva *Svätá trojica* vo Svidníku. Založenie tohto družstva malo jediný cieľ – poskytovaním vhodných pôžičiek pomôcť biednemu národu, aby sa zlepšila jeho životná situácia. Spotrebné družstvo fungovalo do roku 1935.

Od roku 1922 bol propagátorom a obnovovateľom pravoslávneho hnutia v severovýchodných okresoch Slovenska. Mal značný podiel na vzniku cirkevnej tlačiarne. Jej plné znenie bolo *Tipografija J. Lažo Vyšnyj Svydnyk*, na čele ktorej stál od roku 1924, v roku 1926 bola tlačiareň presťahovaná do obce Ladomirová, do tamojšieho *Kláštora ctihodného Jova Počajevského* a ďalej fungovala pod menom *Typografija ctihodného Jova Počajevského* až do roku 1944. Sám Juraj napísal a vydal 17 letáčikov a brožúr vytlačených v tlačiarň

vo Vyšnom Svidníku. Najznámejšou je publikácia *Russkomu narodu na Slovensku*, v ktorej

rozoberá sociálno-ekonomické, kultúrne a politické postavenie Rusínov na Slovensku. Ctil si roľníkov používajúcich azbuku a tiež ľudových spisovateľov ako Ivana Žaka z Vápeníka či Ivana Nováka z Vyšného Orlíka.

Popri všetkých týchto politických a ekonomických aktivitách sa podieľal v roku 1925 aj na založení svidníckeho futbalu, speváckeho aj divadelného súboru a bol aj precíznym kronikárom mesta Svidník.

Ako jeden z politikov, ktorý má zásluhy na vzniku 1. Československej republiky, túto významnú udalosť v dejinách Rusínov chcel zvýrazniť i výstavbou pamätníka vo Svidníku na vtedajšom trhovisku – pláci. Tento pamätník bol pri príležitosti 10. výročia vzniku ČSR dňa 28. októbra 1928 za veľkej účasti obyvateľov a obyvateľiek Svidníka a okolia odhalený. Jeho národné vlastenectvo potvrdil i nápis na doske pamätníka v azbuke v preklade „*Boli sme a budeme*“. Po 2. svetovej vojne bol pamätník rozobraný a už viac sa na svoje miesto nevrátil. Symbolicky, na 100. výročie vzniku ČSR v roku 2018 ho mesto Svidník odhalilo vo svojej novovybudovanej podobe.

Vyčerpanosť a oslabenie imunity boli základom jeho prechladnutia a zápalu pľúc, ktorému Juraj 28. mája 1929 o 20.30 podľahol. Oznámiť to prišiel jeho syn Ján. Na svidnícky cintorín ho vypravádzal gréckokatolícky kňaz, čo prezrádza, že hoci bol Juraj podporovateľom pravoslávie

a z jeho šírenia na úkor gréckokatolíckej cirkvi bol neustále obviňovaný, stále ostal príslušníkom tejto cirkvi. Jeho manželka ho prežila o 12 rokov. Zomrela ako 78-ročná v roku 1941 vo Svidníku. V 90. rokoch 20. storočia dala rodina exhumovať pozostatky Jurka Laža a pochovali ich do spoločného hrobu k jeho synovi Jánovi a neveste Márii, rod. Kudlovej.

Juraj Lažo bol navrhnutý na udelenie titulu *Čestný občan mesta Svidník „in memoriam“*. Bol štvrtým v poradí, ktorému bolo posmrtné udelené čestné občianstvo. Predtým bolo

udelené len arm. gen. Ludvíkovi Svobodovi, generálmajorovi Oldřichovi Kvapilovi a rusínskemu národnému buditeľovi Alexandrovi Pavlovičovi. Toto ocenenie mu bolo udelené pri príležitosti 85. výročia jeho úmrtia dňa 22. mája 2014 spolu so slávnostným odhalením pamätnej tabule umiestnenej na budove lekárne Unicum vo Svidníku. Text na tabuli znie: „*Vo Svidníku sa narodil a pôsobil obhajca práv Rusínov, senátor prvého Národného zhromaždenia Československej republiky Juraj Lažo.*“

Aj po tom, ako osobne spoznal vyspelý svet Spojených štátov amerických pred 1. svetovou vojnou, neskôr lákavý svet hlavného mesta Československej republiky a stretával sa s poprednými osobnosťami československej politickej scény, ostal verný svojmu rodnému, no chudobnému kraju, svojim druhom, ku ktorým sa nikdy neprestal hlásiť a na ktorých

myslel a chcel sa postarať o to, aby žili krajší život ako on a ich starí rodičia. Koniec koncov pri všetkých príležitostiach, či už v senáte Národného zhromaždenia 1. ČSR, alebo mimo neho, vždy zdôrazňoval, že je hrdým „žiteľom“ Vyšného Svidníka.

Stanislava Volčková

Použitá literatúra

Beňko, Kamil: Významné osobnosti regiónu zo súčasného okresu Svidník - 1. : Alexander Pavlovič (pseud. Čarňan Makovickij, (1819-1900), Michal Bosák (1869-1937), Jurko Lažo (1869-1929) / Kamil Beňko. - In: *Podduklianske novinky*. - Roč. 7, č. 24 (2008), s. 5.

Biografický lexikón Slovenska : V., Km-L. - Martin : Slovenská národná knižnica, Národný biografický ústav, 2013. - 852 s. - ISBN 978-80-8149-011-8.

Kaputa, Andrej: Zabudnutý senátor / Andrej Kaputa. - In: *Dukla*. - Roč. 11, č. 27 (1988), s.3.

Kolečavová, Lenka: Pripomíname si 150. výročie narodenia Juraja Laža / Lenka Kolečavová. - In: *Podduklianske novinky*. - Roč. 16, č. 18 (2017), s. 3. - ISSN 1337-6187.

Krajeznavčij slovnyk rusyniv-ukrajinciv : Prjašivščyna. - Prjašiv : Sojuz rusyniv-ukrajinciv Slovac'koji Respubliki, 1999. - 496 s. - ISBN 80-85137-15-1.

Kudlová, Emília: *Poznávajme osobnosti nášho regiónu : Jurko Lažo, K.P. Struve (Sáva), Emil Kubek* / Emília Kudlová. - Svidník : Podduklianska knižnica, 1998. - 19 s. - ISBN 80-85147-26-2.

Leľo, Jozef: Osobnosti Rusynského naroda - Jurko Lažo [Osobnosti rusínskeho národa - Jurko Lažo] / Jozef Leľo. - In: *Naše slovo : občasník Okresnej organizácie Rusínskej obrody vo Svidníku*. - Roč. 5, č. 1 (2023), s. 1, 6 a 7.

Siváková, Katarína: Do evidencie pamätihodnosti by mali pribudnúť sgrafito i tabuľa / (ks). - In: *Podduklianske novinky*. - Roč. 16, č. 50 (2017), s. 2. - ISSN 1337-6187.

Siváková, Katarína: Predstavili biografiu Juraja Laža, ktorý sa od pluhu dostal do senátorského kresla / (ks). - In: *Podduklianske novinky*. - Roč. 17, č. 19 (2018), s. 6 a 7. - ISSN 1337-6187.

Sivák, Pavol: O štvrtom čestnom občanovi Svidníka rozhodnú v stredu / (pn). - In: *Podduklianske novinky*. - Roč. 13, č. 9 (2014), s. 9. - ISSN 1337-6187.

Švorc, Peter: *Od pluhu do senátorského kresla. Jurko Lažo a jeho doba (1867-1929)* / Peter Švorc. - Prešov : Universum, 2018. - 269 s. - ISBN 978-80-89946-02-0.

Internetové zdroje

<https://www.svidnik.sk/oznamy/senator-juraj-lazo-154-rokov-od-narodenia.html>

<http://archiv.svidnik.sk/navstevnik/cestni-obcania/juraj-lazo/>

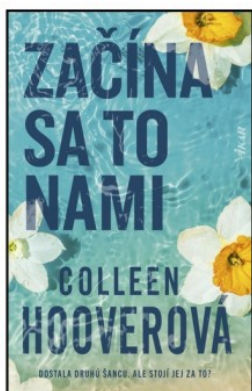
http://dejiny.unipo.sk/PDF/2019/19_1_2019.pdf

<http://universum-eu.sk/Blog%20Posts/131.html>

Knižné novinky 2023

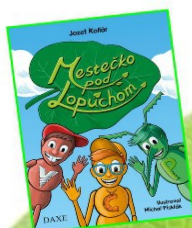
Publikácie uverejnené v tomto čísle časopisu boli zakúpené do Podduklianskej knižnice vo Svidníku s finančnou podporou Fondu na podporu umenia

HOOVEROVÁ, Colleen

Začína sa to nami. - Bratislava, Ikar 2023. - 293 s.

Lily a jej bývalý manžel Ryle sa práve dohodli na starostlivosti o dcéru Emerson, keď Lily na ulici nečakane natrafí na svoju prvú lásku Atlasa, ktorého nevidela takmer dva roky. Raduje sa, že aspoň raz im čas praje, a tak neváha a prijme Atlasovo pozvanie na rande. Neteší sa však dlho. Uvedomí si, že hoci s Rylom už nie sú manželia, ešte vždy má miesto v jej živote. A Ryle zas nestrpí Atlasa v blízkosti svojej dcéry a bývalej manželky. Začína sa to nami nadväzuje na úspešný román Končí sa to nami a ponúka pohľad na udalosti z Lilinej aj z Atlasovej perspektívy. Lily prihral život druhú šancu na pravú lásku, lenže za neželaného dohľadu žiarlivého exmanžela. Ako sa jej má za daných okolností chopiť? Tento strhujúci príbeh len potvrdzuje, že Colleen Hooverová je majsterkou emotívneho zobrazenia ľudskej duše.

KOLLÁR, Jozef

Mestečko pod Lopúchom. -

Bratislava, DAXE 2023. - 45 s.

Červík Čičko sa rozlúčil s mamou a vybral sa do sveta. Keď došiel po prvý lopúch, pod ktorým žijú rôzni chrobáci a chrobáčikovia, začal im pomáhať a zostal tam až do konca tejto knižky. Prišiel na to, že oveľa dôležitejšie, ako ísť do sveta, je zachraňovať a zveľaďovať to, čo máme doma. Chrobáčikom v Mestečku pod Lopúchom v jednotlivých príbehoch pomáha opravovať poškodené veci a pritom vymýšľa rôzne zlepšovacie návrhy. Vďaka jeho šikovnosti a nápadom sa darí aj ostatným obyvateľom Mestečka pod Lopúchom, a tak majú lepší život. Jeho neprajníci a závidlivci sa napokon potrestajú sami, v duchu príslovia „kto druhému jamu kope, ten do nej aj spadne“, prípadne sa do nej skotúľa.

VESMÍRNA stanica. Pohľad do zákulisia. - Bratislava, Slovart, 2023. - 155 s.

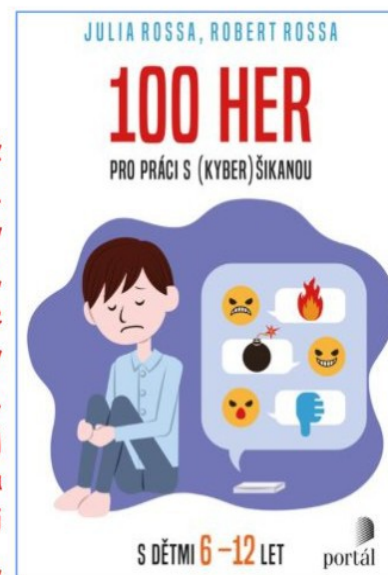

Vzoprite sa gravitácii a zistite, ako sa žije vo vesmíre! Aké to je, keď človek obieha okolo Zeme rýchlosťou vyše 28 000 kilometrov za hodinu? Môžu vo vesmíre rásť rastliny? Ako používajú astronauti v stave beztláče toaletu? Ak vás zaujímajú odpovede na tieto otázky, potom je publikácia Vesmírna stanica určená práve vám. Zistíte, čo je potrebné na cestu do kozmu a ako vyzerá obyčajný deň astronautov na obežnej dráhe - od vedeckých experimentov cez stravovanie a upratovanie až po opravy vyžadujúce si výstup do otvoreného vesmíru. Táto kniha vám poslúži ako voľná vstupenka do všetkých zákutí Medzinárodnej vesmírnej stanice.

ROSA, Julia - ROSSA, Robert

100 her pro práci s (kyber)šikanou. S dětmi 6-12 let. Praha, Portál 2023. - 151 s.

Kniha hier, ktorá má deti pripraviť na rozpoznanie šikanovania, či už sa jedná o ne samotné, alebo o šikanovanie u spolužiakov a kamarátov. Poskytuje im prostriedky, ako sa šikane postaviť. Deti si môžu v bezpečí riadenej hry sami na sebe vyskúšať, aké to je byť šikanovaný, znášať sprosté a hanlivé slová a druhému ich hovoriť, ako sa im účinne brániť a kedy a komu si povedať o pomoc. Aká je moc jednotlivca i skupiny v tom negatívnom, ale predovšetkým v tom pozitívnom slova zmysle. Pomáhajú deťom detekovať šikanovanie v okolí a učia ich nebyť k nej ľahostajní. Druhá polovica knihy je zameraná na šikanovanie, ktorej sa deti môžu či už vedome, alebo nevedome stať svedkami, obeťami i aktérmi na internete. Učia sa vyhodnocovať svoje skutky, slová a činy, nastavovať si hranice a domýšľať svoje konanie vo vzťahu k ostatným.

Nadežda Mičáková

Knihovnícke všeličo

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom je aj táto rubrika v našom časopise, v ktorej uverejňujeme zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, týkajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

Pikošky zo sveta kníh: Toto je 13 zaujímavostí, o ktorých si doposiaľ určite netušil

1. Priemerne prečítame 4 knihy za rok. Ako si na tom ty?
2. Bojíš sa, že nebudeš mať čo čítať? Možno je na príčine Abibliophobia, iracionálny strach z toho, že ostaneš bez zásoby kníh. Touto fóbiou pravdepodobne trpí nejaký knihomol.
3. V Harvardskej univerzitnej knižnici sa nachádza niekoľko kníh viazaných v ľudskej koži. Tieto knihy boli viazané lekármi.
4. Za tlač kníh môžeme vďačiť Johannovi Gutenbergovi, ktorý vymyslel nový spôsob tlačenia kníh. Dovtedy sa používala takzvaná bloková tlač, ktorá bola finančne náročná. Vďaka jeho vynálezu sa knihy stali dostupnejšie pre širšiu verejnosť. Prvou tlačenou knihou sa stala Biblia, ktorá bola vytlačená v roku 1454.
5. Každoročne sa vytlačí približne 755 755 nových titulov. Ešte stále máš pocit, že nemáš čo čítať?
6. Aby bol text knihy dobre čitateľný, je potrebné sa aspoň z času na čas vyhnúť komplikovaným, dlhým súvetiam. To však neplatí o Viktorovi Hugovi, francúzskemu spisovateľovi, ktorý v románe Bedári použil vetu zloženú z 805 slov.
7. Najväčšou tlačenou knihou na svete je brazílska verzia knihy Malý princ, ktorá sa môže pochváliť úctyhodnými rozmermi. Otvorená na šírku meria 3,08 metra, na výšku meria 2,01 metra. Vďaka tomu sa v roku 2007 dostala aj do Guinnessovej knihy rekordov.
8. Nechce sa ti učiť? Buď rád, že máš vôbec takú možnosť. Nikdy sa nenaučí písať ani čítať približne jeden človek z piatich na planéte.
9. Najdrahšia kniha, aká sa vôbec kedy predala, stála neuveriteľných 30,8 miliónov dolárov. Jej majiteľom sa stal Bill Gates. Kniha sa volá *Codex Leicester* a napísal ju sám Leonardo Da Vinci.
10. Z jedného stromu sa môže vytlačiť približne 50 kníh. Nie je to až tak veľa. Ak chceš zachrániť stromy, siahni radšej po e-knihách. Tie sú predsa len ekologickejšie.

11. Predsa len dávaš prednosť tlačeným knihám, pretože miluješ ich jedinečnú vôňu? Tak pravdepodobne trpíš bibliosmiou. Nie je to však nič životunebezpečné.

12. Prvou knihou, ktorá bola napísaná na písacom stroji, bola kniha s názvom *Dobrodružstvá Toma Sawyera*. Jej autor, Mark Twain, musel mať pri jej písaní obrovskú trpezlivosť.

13. Najčítanejšou knihou na svete je *Biblia*. Druhou je *Quotations from Chairman Mao Tse-tung*, na tretom mieste skončil *Harry Potter*.

Zdroj: <https://hashtag.zoznam.sk/13-zaujímavosti-zo-sveta-knih/>

Zaujímavosti zo sveta kníh

Najmenšia kniha na Slovensku

- má tvrdú väzbu a je menšia ako zápalková škatuľka. Jej rozmery sú 35 x 45 mm a "hrubá" je 14 mm. V súčasnosti ju vystavujú na polygrafickej výstave v budove Incheby.

Najväčšia kniha na svete

- titul najväčšej knihy sveta o Bejrúte. Je 3,85 metra široká, vyše tisíc kilogramov.

získala obrazová publikácia 2,77 metra vysoká a váži

Najčítanejšia kniha na svete

- Sväté písmo a jeho výpovede o Bohu sú najčítanejšou knihou na svete, ktorá predstavuje kolekciu 66 kníh, ktoré boli písané po dobu 16 storočí. Za ten čas sa z posolstva Božieho predali takmer 4 miliardy výtlačkov, ktoré nájdete vo väčšine domácností, a to nielen v našej krajine.

Najstaršia kniha na svete

- v roku 1943 objavili robotníci v Bulharsku, pri kopaní kanálu rieky Strouma starovekú hrobku s nástennými maľbami. Vnútri sa nachádzala pravdepodobne najstaršia niekoľkostranová kniha na svete. Má šesť strán, ktoré sú vyrobené z 24 karátového zlata a je v jazyku Etruskov, ktorí sa usídlili v Taliansku asi 3000 rokov p.n.l. Existujú aj staršie exempláre písomností, no tie boli napísané len na jednej strane. Táto je však na kraji zviazaná dohromady krúžkami ako novodobá kniha. Znárodňuje obrázky jazdca, morskej panny, lýry a niekoľkých bojovníkov. Knihu daroval bulharskému Národnému múzeu v Sofii, anonymný 87 ročný darca.

Viac tu: <https://mojakniha3.webnode.sk/knihy/zaujímavosti-zo-sveta-knih/>

Úsmevy osobností

„Stratený je deň nášho života,
keď sme sa nezasmieli“
S. Chamfort

Úsmev možno pokladať za najkrajší výraz na ľudskej tvári. Zbližuje, robí svet krajším a každý ho má iný. Slávni ľudia sa nám zdajú takmer dokonalí, zdá sa, že sa okamžite stali slávnymi, alebo sa nevedia dostať do vtipných a smiešnych situácií. Ale v skutočnosti sú to tí istí ľudia, ako všetci ostatní. Nie všetci hneď pochopili, v čom presne sú talentovaní, a niektorí sa hneď nedočkali uznania. Keď čítame o nich zaujímavé príbehy, začneme s nimi zaobchádzať nielen ako so špeciálnymi osobnosťami, ale aj ako s ľuďmi, ktorí sa môžu myliť, dostať sa do smiešnych situácií a dosiahnuť svoje ciele. Vybrali sme niekoľko úsmevných príbehov zo života slávnych svetových spisovateľov.

Voltaire

Francúzsky básnik, dramatik a historik Voltaire bol hosťom Friedricha II. Raz, keď si vyšli počínovať sa na jazero, začala do plavidla vnikať voda. Voltaire rýchlo vyskočil na breh.

- To sa tak bojíte o svoj život? - začudoval sa Friedrich.
- Áno! Kráľov je na svete plno, ale Voltaire je len jeden!

- Vaše knihy sú odsúdené na spálenie – povedal Voltairovi prísny cenzor.
- Tým lepšie, - odpovedal spisovateľ.
- Knihy sú ako gaštany. Čím viac ich pečú, tým lepšie idú na odbyt.

V spoločnosti sa ktosi raz opýtal Voltaira, v akom veku by sa mal podľa jeho názoru muž oženiť.

- V nijakom prípade by sa nemal ženiť pred päťdesiatkou, - odvetil Voltaire, - lebo búrlivá krv nás vždy zvádza k nevere.
- A po päťdesiatke?
- Tiež nie, pretože potom sme klamaní.

- Musíme páchat' hriechy!

[illegible]

- So mnoh... - odvetil Wilde.

- Myslíte? Ani vajce nemusíte zjesť celé, aby ste zistili, či je zlé!

- Bola to predovšetkým kuchárska kniha mojej matky a šeková knižka môjho otca.

[illegible]

<http://jurajpolacek.blogspot.com/2015/10/vtipy.html>

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonal tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

TRÓJSKY KŇ

Trójsky kň – nástraha, prostriedok na oklamanie, ktorý zdanlivo vyzerá ako dobrodenie, dar.

Sinón – achájsky vojak, ktorý zabezpečil dopravu „trójskeho koňa“ za hradby Tróje. Na túto nesmierne riskantnú úlohu ho vybral itacký kráľ Odyseus, pôvodca myšlienky o „trójskom koni“. Podľa Odyseovej rady dal sa pred predstieraným odchodom Achájcov od Tróje spútať a ľahol si pod krik neďaleko koňa, v ktorého útrobach sa ukryli achájski

bojovníci. Keď Trójanovia koňa objavili a chceli ho rozbiť, privábil na seba ich pozornosť hlasným nariekaním, takže od svojho úmyslu upustili a priviedli ho pred kráľa Priama. Pri vypočúvaní potom Sinón vyhlásil, že ušiel z achájskeho vojska, lebo ho chceli obetovať bohom za šťastnú plavbu domov. Ohľadne koňa vypovedal, že Achájski ho postavili na rozkaz bohyně Atény, aby tak odčinili ulúpenie jej posvätnéj sochy z

trójskeho chrámu; takého veľkého ho vraj zhotovili preto, aby ho Trójanovia nemohli dopraviť do mesta, lebo podľa veštby ich mal chrániť namiesto ulúpenej sochy a zabezpečiť ich potomkom dobytie achájskych hradov v Argu. Veľkého koňa slávnostne dotiahli pred mesto. Keďže bol väčší ako brána, zbúrali časť hradieb, aby ho dostali do mesta; tam ho potom postavili priamo pred kráľovský palác. V noci, keď po oslave víťazného skončenia vojny Trójanovia zaspali, Sinón otvoril závoru na bruchu koňa a vypustil ukrytých bojovníkov; nato odišiel k hradbám a fakľou označil prielom, cez ktorý sa potom dostalo do mesta achájske vojsko, ktoré sa pod ochranou tmy tajne vrátilo pred hradby. Osud mesta bol spečatený: po nočnom boji už len trosky a dym označovali miesto, kde stála slávna Trója. Gréci v Sinónovi videli vzor obratného a spoľahlivého muža; Rimania, ktorí sa považovali za potomkov Trójanov, ho považovali za hanebného zradcu.

Zdroj: <https://kreacionismus.cz/trojsky-kun-dlouhych-veku/> - obrázok

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda. 1998. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia II. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1998. 36 s. ISBN 80-85147-27-0

Ked' miluješ knihy...

*“Existuje veľa ciest, ako obohatiť detský svet.
Láska ku knihám je tou najlepšou zo všetkých.”*

Jacqueline Kennedy

Logická hra

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

			6		4			3
8		3		1	9			
	6	4	5		3	9		
2	7					8	9	1
4				9			6	
		5	1			3		4
3			9			6	7	
1	5				8	2		
	9	8		3	7		4	

		3		7				
6		2	1			7		
					4		1	9
	3	9	2			4		
2								1
		4			5	3	2	
4	6		3					
		8			6	9		4
				4		6		

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882192. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková, Bc. Ľudmila Priputníková**